

12.2.2026

VASTAANOTTAJA
Eduskunnan talousvaliokunta

U 4/2026 vp

Lausunto: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2024/1252 muuttamiseksi

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua koskien asiaa U 4/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2024/1252 muuttamiseksi. Kyseessä on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2024/1252, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024, puitteiden vahvistamisesta kriittisten raaka-aineiden turvatun ja kestävä tarjonnan varmistamiseksi ja asetusten (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 ja (EU) 2019/1020 muuttamisesta.

Komissio ehdottaa asetuksen muuttamista kohdennetusti geopoliittisten riskien, kuten vientirajoitusten ja toimitusketjuihin liittyvien riippuvuuksien, lisääntymisen vuoksi. Ehdotuksella asetusta esitetään muutettavaksi riskienhallinnan parantamiseksi, asetuksen velvoitteiden yhdenmukaisen soveltamisen parantamiseksi sekä kierrätyksen lisäämiseksi. Ehdotuksen tavoitteet kriittisten raaka-aineiden arvoketjujen vahvistamiseksi, kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteiden yhdenmukaisen soveltamisen parantamiseksi sekä kierrätyksen lisäämiseksi, kuten alkuperäisen asetuksen tavoitteet omavaraisuuden vahvistamisesta ja vihreän sekä digitaalisen siirtymän edellytysten turvaamisesta, ovat perusteltuja.

Keskeiset huomiot

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna komission ehdotusta, jonka mukaan strategisia raaka-aineita hyödyntäviä teknologiatuotteita käyttävien suuryritysten tunnistamisvelvoite osoitetaan komissiolle. Kuten valtioneuvoston kannassa todetaan, EU-tasoinen tunnistaminen on johdonmukaisempi ratkaisu kuin se, että kukin 27 jäsenmaasta tunnistaisi omalla alueellaan toimivat strategisia raaka-aineita teknologiatuotteissaan käyttävät suuryritykset. Näin voidaan parantaa raportoinnin yhdenmukaisuutta ja tuotetun tiedon vertailtavuutta koko unionissa. Samalla vähennetään kansallisiin viranomaisiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa.

Ehdotuksen kierrätyksen edistämiseen pyrkivät toimet ovat kannatettavia. Valtioneuvosto korostaa perustellusti, että jatkovalmistelussa on varmistettava kriittisten raaka-aineiden asetuksen kierrätettävyyttä koskevan sääntelyn sekä kierrätettävyyttä ja kierrätetyn materiaalin osuuksia koskevien vaatimusten johdonmukaisuus muun EU-sääntelyn kanssa. Lisäksi valtioneuvoston kannassa muistutetaan aiheellisesti, että päällekkäistä sääntelyä tulee välttää.

Suomen Yrittäjät yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että valmistelussa tulisi varmistaa, etteivät esitetyt muutokset johda kohtuuttomiin vaatimuksiin elinkeinotoiminnan harjoittajille. Jatkovalmistelussa tulee varmistaa, että kestopagneetteja sisältäviä tuotteita koskevat vaatimukset ovat oikeasuhtaisia ja toteuttamiskelpoisia myös pienemmille yrityksille.

On hyvä, että valtioneuvosto korostaa tarvetta jättää riittävästi liikkumavaraa asetuksen kansalliselle täytäntöönpanolle. Joustavuus parantaa sääntelyn ennakoitavuutta ja tukee erityisesti pienempien yritysten mahdollisuuksia varautua muutoksiin sekä toteuttaa kansalliset lainsäädäntömuutokset.

Kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteiden kansallinen toimeenpano

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna, että kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteet toimeenpannaan ja valvonta järjestetään selkeästi, ennakoitavasti ja EU-sääntelyn kanssa yhdenmukaisesti. Koska asetuksen velvoitteisiin liittyy useille toimijoille uutta hallinnollista taakkaa ilman merkittävää kansallista liikkumavaraa, korostuvat toimeenpanossa tarkoituksenmukaiset ja yhtenäiset tulkinnat, selkeät vastuut sekä käytännönläheinen neuvonta. Tavoitteena tulee olla varmistaa, että erityisesti pienemmillä yrityksillä on käytännön edellytykset täyttää velvoitteet oikein ja oikea-aikaisesti.

Yritysten näkökulmasta on keskeistä, että markkina- ja valvontatehtävät ja toimivaltuudet ovat laissa selkeät ja valvonta riskiperusteista, tehokasta ja tasapuolista. Lisäksi velvoitteiden kohdentumista ja kumuloituvia vaikutuksia tulee seurata erityisesti kaivannaisjätteen arviointivaatimusten osalta, jotta raportointi- ja selvitysvelvoitteet pysyvät oikeasuhtaisina ja päällekkäisyyksiltä muun ympäristö- ja lupasääntelyn kanssa välttään. Tasapuolinen valvonta ja puuttuminen vaatimustenvastaisiin tuotteisiin tukee toimivia markkinoita ja reilua kilpailua.

Suomen Yrittäjät korostaa, että kansallisessa lainsäädännössä nimettyjen toimivaltaisten markkina- ja valvontaviranomaisten sekä Geologian tutkimuskeskuksen tehtäviin on varmistettava riittävät resurssit, jotta ohjaus ja valvonta voidaan toteuttaa tehokkaasti, yhdenmukaisesti ja ennakoitavasti.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Roope Ohlsbom
ekonomisti